

Norsk Selskap for Orientalisk Keramikk

www.orientalskkeramikk.com

Postboks 17 – 1318 Bekkestua

Nyttårsbrev 2021

Kjære NSOK-medlemmer

Da mange av oss på denne tiden i fjor møttes på restaurant for å feire kinesisk nyttår, var det umulig å forestille seg at vi ikke skulle møtes i 2021 for en ny tradisjonsrik feiring. Nå er imidlertid tiden kommet, og selv om vi ikke møtes, kan vi i hvert fall markere det nye året – Oksens år – med et nyttårsbrev!

Nyttårsfeiring 12. februar

Dette er dagen da vi trer inn i Oksens år. Visste du at kinesisk nyttår feires av omtrent 20 % av jordens befolkning? Vil du være blant dem, og feire den 4000 år gamle tradisjonen? Da kan du for eksempel finne en oppskrift på *fortune cookies* eller lykkekaker på nettet og lage til familien. Eller bestill en gullmynt som er lagd for anledningen. Kinaputter funker alltid! Hva med å dele ut lykkepenger i røde konvolutter? Eller, rett og slett kle deg i lykkefargen rødt, og bestill smakfull kinesisk takeaway fra din lokale kinarestaurant.

Risikaker, lykkekaker, frukt, te og en konvolutt med penger. Kilde: Cambridge network

Photo credit: Gettyimages.com/Andre_Vogelaere

Oksen i kinesisk tradisjon

Av Linn A. Christiansen

Utsnitt fra rullebildet «Fem okser» av 韩滉 Han Huang, Tang-dynastiet (700-tallet)

Kilde: Palassmuseet, Beijing

Tegnet for ku/okse

Det finnes ingen forskjell på «ku» og «okse» på kinesisk, så det kinesiske tegnet 牛 (*niu*) betyr begge deler. For å skille mellom de to, vil derfor kinesere legge til enten *gong* 公牛 eller *mu* 母牛 – herreakse og mammaku. For å gjøre det enkelt kommer jeg til å bruke «okse» heretter i teksten.

Her er hvordan tegnet for okse har utviklet seg fra den første skriften under bronsealderen og frem til i dag:

Kilde: dataprogrammet *Wenlin*

Oksen i kinesisk kultur

Oksen blir ansett for å være et trofast, sterkt og pålitelig dyr. Den var et svært viktig dyr i det gamle Kina. Den pløyde åkeren, flyttet tunge gjenstander og ytet kjøtt man kunne spise. En okse ble også høyt verdsatt basert på hvordan den så ut, noe disse to svært spesifikke tegnene kan fortelle:

犇 (*ruan*): «en okse med gult hår og sorte lepper»

犇 (*quan*): «en ku eller okse som kun har én farge, og derfor er perfekt»

(Når noen sier at kinesisk har over hundre tusen tegn, er det nettopp på grunn av tegn som dette. Disse er ikke i bruk i dag, men hadde betydning i en annen tid på et annet sted.)

I kinesisk tro, skal det å ri på en okse symbolisere å ha full kontroll over sitt eget sinn. Filosofen Laozi (eller Lao Tzu) blir derfor ofte vist sittende på en okse, på vei mot udødelighetens fjell.

Laozi på en okse, celadon fra Ming-dynastiet. Kilde: Christies.com

Et par ordtak med oksen i seg kan også belyse oksens plass i samfunnet, som et mektig dyr:

牛鬼蛇神 (direkte oversatt: «ku-spøkelser og slange-ånder»): fiender

牛鼎烹鸡 (direkte oversatt: «bruke en oksed^{ing} for å koke en kylling»): å skyte spurv med kanon

En okse-*ding* i bronse, laget for rituelle måltider. En *ding* er et symbol for velstand og rang.

Oksen i den kinesiske zodiak

For kineserne har hvilket dyretegn du er født i stor betydning. Da den mytiske første keiseren samlet alle dyrene for å delta i et kappløp, var det egentlig oksen som vant, og som derfor skulle vært det første tegnet i dyrekretsen. Det var oksens egen godhet som førte til at den tapte løpet, fordi underveis hadde den forbarmet seg over katten og rotta og latt dem få sitte på ryggen sin da de måtte krysse en vid elv. Den utspekulerte rotta dyttet katten ut i vannet (som er grunnen til at katter hater rotter og mus), og da de nærmet seg målstreken, hoppet rotta ned foran oksen.

Oksens egenskaper

Oksen er sterk, trofast og pålitelig, og krever sjelden å være festens midtpunkt. På grunn av dens tålmodighet og pliktoppfyllende natur, er det også lett å få tillit til en okse. Oksen kan imidlertid være både sta og egen, og setter ikke pris på kverulanter, eller på noen som utfordrer dens meninger.

Hvem er Okse?

Okse er du dersom du er født i perioden

24. januar 1925 – 12. februar 1926

11. februar 1937 – 30. januar 1938

29. januar 1949 – 16. februar 1950

15. februar 1961 – 4. februar 1962

3. februar 1973 – 22. januar 1974

20. februar 1985 – 8. februar 1986

7. februar 1997 – 27. januar 1998

Noen kjente okser

Barack Obama, Adolf Hitler, Margaret Thatcher, Charlie Chaplin, den kinesiske dikteren Li Bai (700-tallet). *Er du også Okse?* Vi har i NSOK som tradisjon å dele ut et flott diplom på nyttårsmiddagen. Dette får vi ikke til i år. Har du imidlertid lyst på et, så meld fra til Peder Valle på epost pederva@online.no, så får du det tilsendt! Alternativt kan du tipse oss før nyttårsmiddagen til neste år, så kan du få det da.

Godt nytt okseår!

牛年快乐

Beste hilsener fra Styret- og Linn!

